

LYTTERNES OG SEERNES REDAKTØR
RAPPORT FOR 1. HALVÅR 2022

2022

Lytternes og seernes redaktør

Halvårsrapport for første halvår 2022

Indhold:

1. Resumé	s. 3
2. Redaktørberetning	s. 4
2.1 Brugernes kritik og ros af DR - temaer og tendenser	
2.2 Store temaer i dette halvår	
2.3 Tekniske henvendelser	
2.4 Ukraine-krigen afløste corona	
2.5 Kønspolitiske klager fylder mere og mere	
2.6 Fejl på alle platforme	
2.7 'Ellen imellem'	
3. Grundlaget for lytternes og seernes redaktørs virksomhed	s. 25
4. Sager hos Pressenævnet og LSR	s. 26
4.1 Pressenævnet	
4.2 Ankesager hos lytternes og seernes redaktør	
5. Tabeller	s. 28

Forord

Det er atter engang med fornøjelse, at jeg kan aflevere en halvårsrapport til DR's bestyrelse om mit arbejde. Det er et lovkrav, at lytternes og seernes redaktør (LSR) hvert halve år skal afrapportere, hvorledes det går med DR og behandlingen af brugerne samt arbejdet med at sikre en høj programetik og journalistisk standard. Det sker med denne skriftlige rapport.

Jeg kan ikke pålægge DR noget, men tilkendegive min opfattelse af en sag og komme med opfordringer.

Der foregår dagligt et arbejde med enkelte sager, som ikke nødvendigvis kommer til offentlighedens kendskab i form af rapporter, artikler eller enkeltsager. Sådan skal det være. Det er mit håb, at alene dialogen med medarbejdere og chefer er med til at ændre nogle ting. Det er blevet til uformelle samtaler og kaffemøder om stort og småt i det forløbne halve år.

Det er fortsat bekymrende, at der stadig er så mange fejl i proceduren for besvarelser af klager og henvendelser i den forstand, at de ikke overholder DR's egne etiske krav til sig selv. Jeg tog emnet op i forrige rapport og har nævnt det på interne møder lige siden. Så jeg vil ikke gøre mere ud af det her. Men afsnittet om fejl i proceduren i ankesager vidner om, at der fortsat er problemer.

Ukraine-krigen har uden sidestykke været den største og vigtigste begivenhed i det forgangne halve år. I det store hele har DR – så vidt jeg kan bedømme – arbejdet godt og balanceret med en krigsdækning, der overholder DR's etiske retningslinjer. Jeg har blandt andet i rapporten fremhævet enkeltindslag, hvor DR har holdt en kritisk distance til iscenesatte presse-begivenheder, og jeg håber, at DR ikke bare i krigsdækningen, men i det hele taget vil gøre endnu mere ud af at tage seerne, læserne og lytterne ved hånden og berette om de vilkår, hvorunder megen journalistik bliver til. Ikke kun i krigszoner, men meget gerne også på andre felter.

Arbejdet er foregået i god dialog med DR Brugerkontakt, DR Etik, DR Jura samt generaldirektør Maria Rørbye Rønn og hendes stab. Afdelingschef Rikke Sloth og hendes kolleger i DR Brugerkontakt har hjulpet godt og konstruktivt med til, at vi har kunnet håndtere de mange tusinder af henvendelser. De oplysninger er værdifulde for en kvalificeret kortlægning af de strømninger, som ligger i henvendelserne fra brugerne.

Jeg vil også takke min kollega, seniorkonsulent Mikkel Vincentz Pedersen, for en betydelig indsats, høj effektivitet og rigtig god sparring i vanskelige sager. Også tak til bestyrelsesformand Marianne Bedsted og den øvrige bestyrelse for gode samtaler og den tillid, bestyrelsen har udvist til mit arbejde.

Jesper Termansen
Lytternes og seernes redaktør i DR
Juni 2022

1. Resumé

- DR modtog ca. 600 henvendelser vedrørende DR's dækning af krigen i Ukraine. DR leverede en balanceret dækning med enkelte fejl, som blev erkendt og rettet. DR kan med fordel gøre endnu mere ud af at deklarerer betingelserne, når DR's medarbejdere dækker for eksempel iscenesatte begivenheder som under Ukraine-krigen.
- DR begik – og erkendte efter klage - afgørende fejl i en stor nyhedssatsning om slam fra byggeriet af Lynetteholmen. Når DR på den måde satser på at slå igennem med en solo-historie på alle platforme, bør man samtidig internt i DR og på de forskellige platforme være ekstra kritisk over for egne svagheder ved historien.
- Antallet af klager og kritiske henvendelser steg i første halvår 2022 til 7510 og samtidig faldt antallet af roser betydeligt i forhold til forrige halvår.
- Klager og kritik vedrørende køn og omtale af køn fylder mere både i henvendelserne og er begyndt at komme som ankesager.

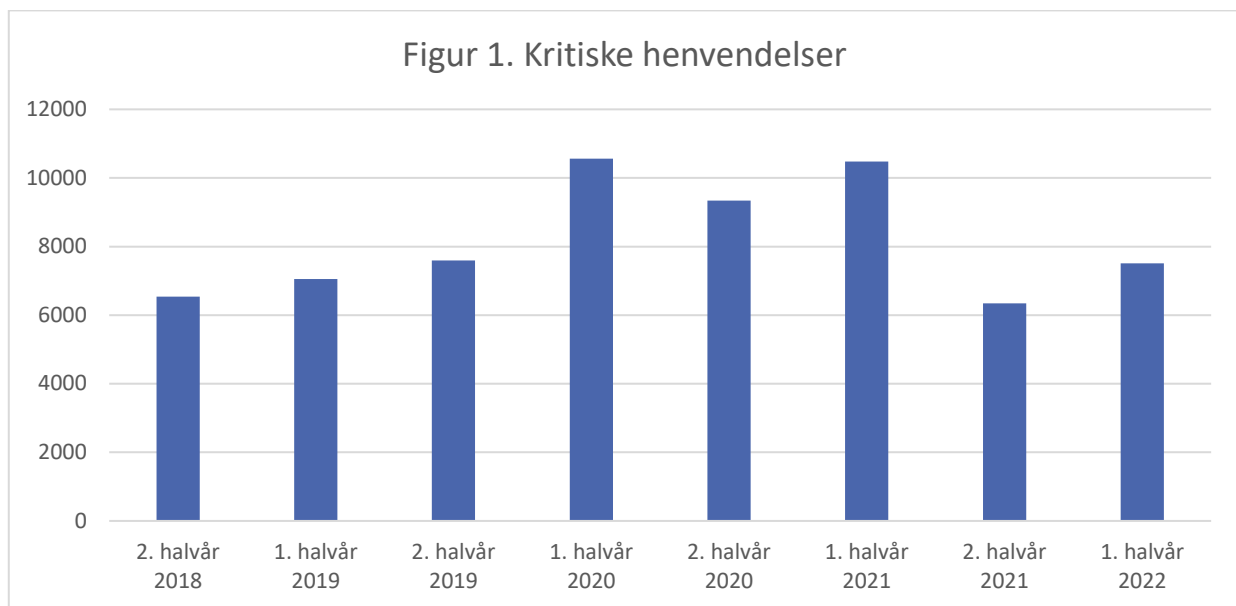
2. Redaktørberetning

2.1 Brugernes kritik og ros af DR - temaer og tendenser

LSR gennemgår hvert halvår samtlige henvendelser i DR's henvendelsessystem, som kommer fra brugerne i kategorierne "klager", "fejl" og "ris og ros". Alle henvendelser kategoriseres af LSR i overordnede tematiske kategorier. På denne måde sikres et overblik over henvendelsestyperne, og LSR får et konkret indblik i hvilke temaer, programmer og områder, brugerne henvender sig om. Det giver mulighed for en løbende monitorering - til brug for LSR's afrapportering til DR's bestyrelse.

LSR registrerede og kategoriserede 7510 antal kritiske henvendelser i perioden januar – juni 2022. Dermed ligger antallet af henvendelser på niveau i forhold til perioden andet halvår af 2021 (juli - december) her var tallet 6347.

Udviklingen af kritiske henvendelser perioden 2018 – 2022 fordelt på LSR's halvårlige registrering og optælling ser ud som følger i figur 1.

Figur 1. Antallet af kritiske henvendelser for første halvår 2022 ligger på 7510. Der er dermed tale om en stigning på 18 % i forhold til forrige halvår.

Det samlede antal kritiske henvendelser til DR er formodentlig højere, da der ikke er tal for, hvor mange henvendelser og kommentarer, der kommer til DR på sociale medier. Jvf. DR's etiske retningslinjer klagebehandler DR ikke på Facebook, men henviser brugerne til DR's kontaktside på dr.dk.

Forhold uden for DR's programvirksomhed - f.eks. kritik fra besøgende, koncertgængere m.m. - er ikke med her i denne opgørelse.

LSR kategoriserer henvendelserne ud fra brugernes egne ord. Hvis en bruger i sin henvendelse til DR gør opmærksom på, at der er fejl i et program, så undersøger LSR ikke, om brugeren har ret. Det samme gælder klager over tekniske fejl.

Kategorierne er udarbejdet af LSR med henblik på at kunne spore udviklingen inden for en række tematiske områder. Kategorierne er ikke ændret i forhold til forrige rapport. Se tabellerne bagest for en samlet oversigt over halvårets henvendelsestyper og fordeling.

I halvårsrapporten bliver ros registreret i en særlig kategori. LSR vil i denne rapport redegøre for udviklingen i nogle af de temaer, som erfaringsmæssigt går igen år for år.

2.2 Store temaer i dette halvår

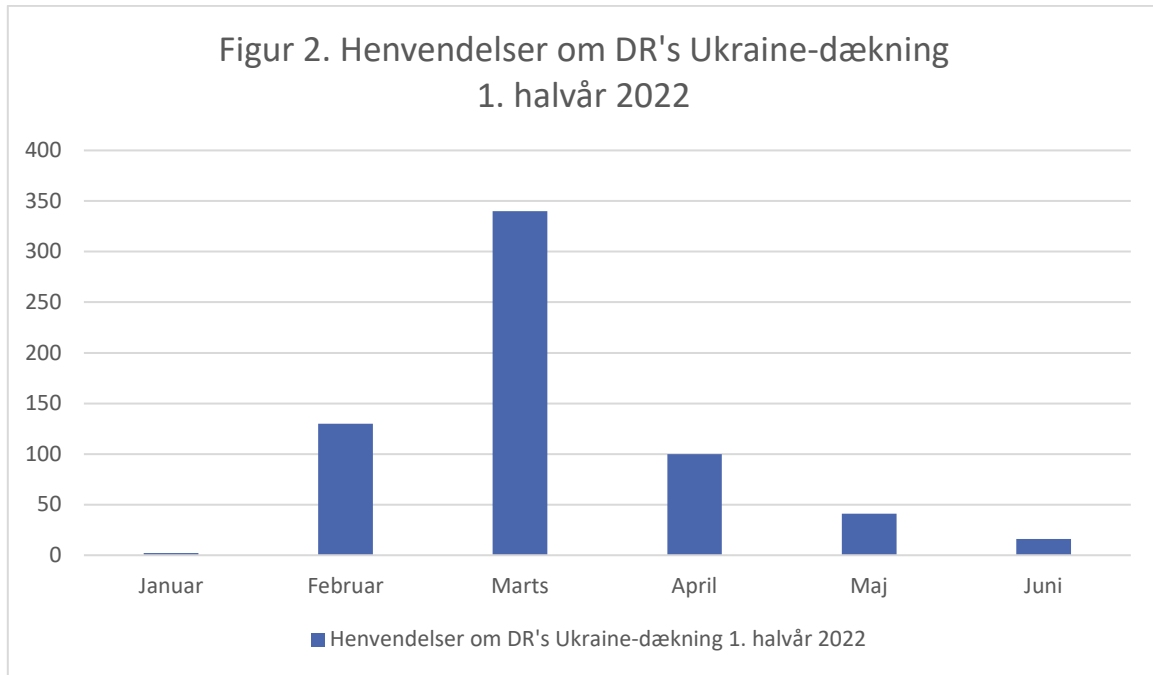
Perioden januar – juni 2022 har budt på en række større temaer, hvor flere brugere har kontaktet DR via DR's officielle henvendelsessystem på dr.dk.

For første gang, med en enkelt undtagelse i 2008, siden 1959 valgte DR ikke at **vise skihop den 1. januar 2022** fra Garmish-Partenkirchen. Det medførte mange klager fra seerne. Flere skrev til DR, at det var en fin og hyggelig tradition, og at det var ærgerligt, at DR ikke viste den traditionsrige begivenhed nytårsdag.

Da DR dækkede **HM Dronningens 50-års regeringsjubilæum**, skrev mange seere ind og gjorde opmærksomme på faktuelle fejl af forskellig art. Det drejede sig om forkerte datoer eller årstal eller upræcise angivelser.

Kanalomlægninger og ændringer i programmer giver traditionelt reaktioner fra lyttere og seere. Det var også tilfældet i forbindelse med ændringerne på P3. Da **P3 Nyhederne** i slutningen af december for sidste gang sendte timenyheder på P3, kunne det efterfølgende ses på brugerhenvendelserne, hvor en del lyttere reagerede i januar på ændringerne. Mange savnede de daglige nyhedsudsendelser fra P3 Nyhederne. Et meget stort antal lyttere beklagede også, at det populære program **'Liga'** flyttede kanal – fra P3 til P4. De kritiske henvendelser fra lytterne, som LSR registrerede, gik også på, at der var for meget **sport på P4**. En kritik, der løber over flere måneder i halvåret. Mange skriver tillige ind med meninger om musik og indholdet, og at det ikke altid lige passer med brugernes egen smag og præferencer.

En af halvårets helt store temaer, var krigen i **Ukraine** efter Ruslands invasion den 24. februar 2022. Emnet er grundigt gennemgået og behandlet i rapporten på side 12. Der blev registreret 620 henvendelser om krigen i Ukraine. Brugernes henvendelser er forskelligartede. Men først og fremmest skrev brugerne med kritik af ændringer af planlagte serier og udsendelser, der blev rykket. En del brugere skrev tillige med reaktioner af omtalen på billedbrug og omtale i forbindelse krigsdækningen. LSR registrerede tillige, at en del klagede over krigsnyheder i dagtimerne, hvor børn ser med.

Figur 2. Registrerede henvendelser om DR's dækning af krigen i Ukraine perioden 1. januar – 30. juni 2022.

LSR kan i april/maj måned registrere en stribe henvendelser om DR's valgtest på dr.dk om **folkeafstemningen om forsvarsforbeholdet** 1. juni. En del af henvendelserne er enslydende, og mange går på at testen er skæv til fordel for et "ja" og dermed ikke retvisende. Rigtig mange (tal) skrev ind og klagede over DR's program 'Ellen imellem', der blev sendt på DRTV og YouTube. Kritikken fra brugerne gik overordnet på, at DR ikke tog videnskaben seriøs og at det var en unfair måde at behandle interviewgæsterne på. Emnet er tillige behandle på side 25.

2.3 Tekniske henvendelser

Lytternes og seernes redaktør registrerer og gennemgår klager, kritik og ros af **tekniske forhold** omkring DR's programmer og kanaler. Antallet af kritiske henvendelser over tekniske forhold er i dette halvår 2242. Det er en hel del højere end perioden andet halvår 2021, hvor antallet af henvendelser lå på 1224. Se tabel 2 bagest for samlet overblik over typer og antal tekniske henvendelser.

De kritiske henvendelser af teknisk karakter drejer sig primært om problemer med **streaming af lyd og tv og fejl på DR's apps**. Meget ofte i forbindelse med funktionsfejl på DRTV eller DR Lyd. De fleste henvendelser til DR og tekniske problemer skyldes problemer med streaming eller mindre funktionalitetsfejl i diverse app's.

Tekniske fejl og udfald giver ofte meget hurtigt reaktioner fra brugerne. Især i forbindelse med vedligeholdelsesarbejder eller fejl på sendemaster, linjer mm. Det kunne for eksempel ses, da Gladsaxe-senderen i dagene den 15. og 16. marts var sat ud af drift, da der skulle udskiftes lys i sendemasten. Her skrev mange lyttere ind om manglende radiosignal. Den 22. januar registrerede LSR også en del henvendelser om manglende radiosignal, da en sendemast i Kalundborg ikke i en periode sendte pga. en strømforsyningsfejl i masten. I marts skrev mange seere også hurtigt ind med kritik: De oplevede, at udsendelserne på **DRTV gik i stå**, og at der derefter kom fejlkode 1008 eller

312/501 på skærmen. Den populære internationale eventyrserie om Phileas Foggs rejse rundt om jorden på 80 dage havde også problemer. Mange seere skrev ind, at de oplevede at udsendelsen afspillede uden undertekster, og at det på grund af en teknisk fejl på DRTV ikke var muligt at afspille 'Jorden rundt i 80 dage' afsnit 7. Fejl og/eller manglende undertekster optræder også stadig.

Dansk Melodi Grand Prix 2022 blev holdt den 5. marts og kunne ses live kl. 20 på DR1 og DRTV. Mange seere skrev ind under og efter programmet med afstemningsproblemer. Mange brugere gav udtryk for, at de ikke kunne stemme på den sidste deltagersang. *"Vi hører alle 8 sange, går ind på app'en for at stemme og får så at vide, at det er for sent. Det er så ikke ok, at man ikke har mulighed for at høre alle sange, inden man skal beslutte hvem man vil stemme på"*, skrev en seer for eksempel.

Der er stadig brugere, der har problemer med **rettigheder til udsendelser**. Det drejer sig ofte om, at visningsrettighederne er udløbet eller kritik af de korte perioder, hvor seerne kan streamer udsendelser. LSR har i perioder registreret at en del brugere skriver ind med problemer med adgang til DRTV på grund af deres **IP-adresse**. I perioder skrev mange brugere ind om en fejlmeddelelse de fik, at det indhold de ville se, kun er tilgængelig i Danmark, Grønland og Færøerne.

En del brugere forstår heller ikke, hvorfor nogle tv-udsendelser ikke kan ses, hvis brugeren benytter HbbTV. DR modtog også i dette halvår henvendelser fra brugere, der ikke kunne se DR's tv-programmer på deres smart-tv.

De sidste mange år har LSR registreret henvendelser fra brugerne om **genudsendelser**. LSR kan konstatere, at der er tale om et fald i denne type henvendelser med færre klager over genudsendelser end før. (Forholdstal i fht samlede antal henvendelser). I 1. halvår 2022 registrerede LSR 54 klager over antallet af genudsendelser i forhold til sidste halvårs 58

Henvendelser om lyd på tv og radio er et tilbagevendende tema. LSR haft fokus på denne problemstilling i perioden 2018 - 2022. LSR har i gennemgangen af lydrelaterede henvendelser i dette halvår registreret brugerhenvendelser specifikt om baggrundsmusik og utydelig tale. I dette halvår ligger tallet på 172 i forhold til sidste års 142.

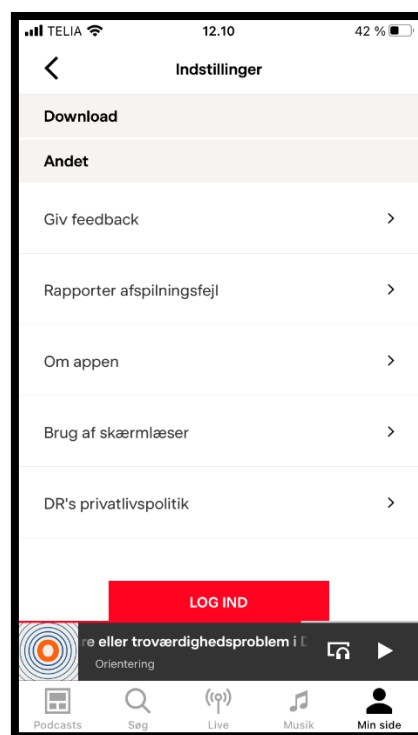
I forbindelse med Dansk Melodi Grand Prix 2022 skrev en del seere ind og kritiserede lyd kvaliteten i tv-udsendelsen.

I dette halvår er registreret ekstraordinært mange henvendelser om funktionalitet/problemer med DR Lyd, der tegner en ganske stor del af henvendelserne.

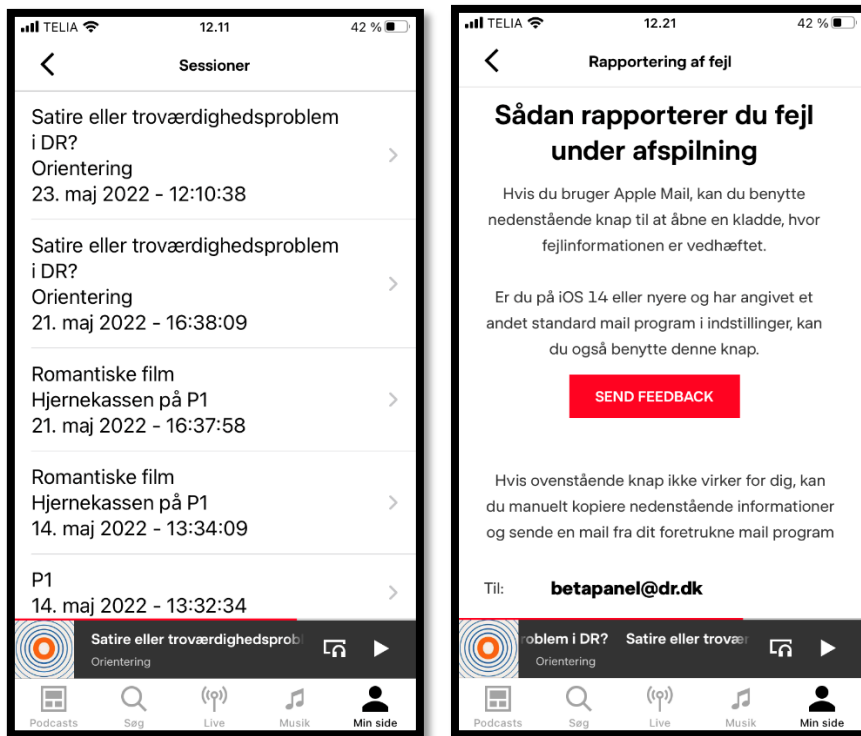
DR modtog i 1. halvår af 2022 228 klager, der relaterede sig til lyd i bred forstand. Det indbefatter optageforhold i radio og tv samt problemer med lyden på DR's radiokanaler. Den 9. januar skrev en del lyttere ind og gjorde opmærksom på en brummende **lyd på P2-signalet**. I februar var der kritik af den **tekniske live-afvikling** af radioprogrammer især på P1 – et tema, der løbende kommer henvendelser om. Lytterne kritiserede især dårlige live-forbindelser til interviewgæster og teknik der "driller" i studiet. I april registrerede LSR rigtig mange henvendelser om **lyden på P5**. Flere brugere mente lyden var dårlig og blev transmitteret forkert. En bruger skrev for eksempel at: *"det nærmest lyder, som om I sender lyden fra en mikrofon, der ligger ved siden af en transistorradio"*.

Der kom i perioden januar til juli 2022 en del henvendelser over DR's apps. En meget stor del af disse relaterede sig til feedback og fejl i DR Lyd. LSR noterer sig i registreringen af brugerhenvendelser, at brugerne meget gerne vil give feedback via DR Lyds kontakt-funktionalitet "Giv Feedback" og "Rapporter afspilningsfejl". LSR bemærker, at der kan være en sammenhæng mellem brugernes muligheder for nemt at kunne give feedback på DR Lyd og antallet af henvendelser, DR modtager om DR Lyd. Der er mulighed for i DR Lyd, at brugeren kan give direkte feedback og input til DR (Se Figur 3 og Figur 4 der viser screen dumps af brugerfladen for "Giv feedback" og "Rapporter afspilningsfejl"). I DRTV, DR Nyheders app, Ramasjang app og Minisjang app findes ikke samme muligheder. Ej heller i DR's app til Versus og MGP er det muligt for brugeren direkte i appen at give feedback eller komme med kommentarer til indhold, fejl eller rettelser.

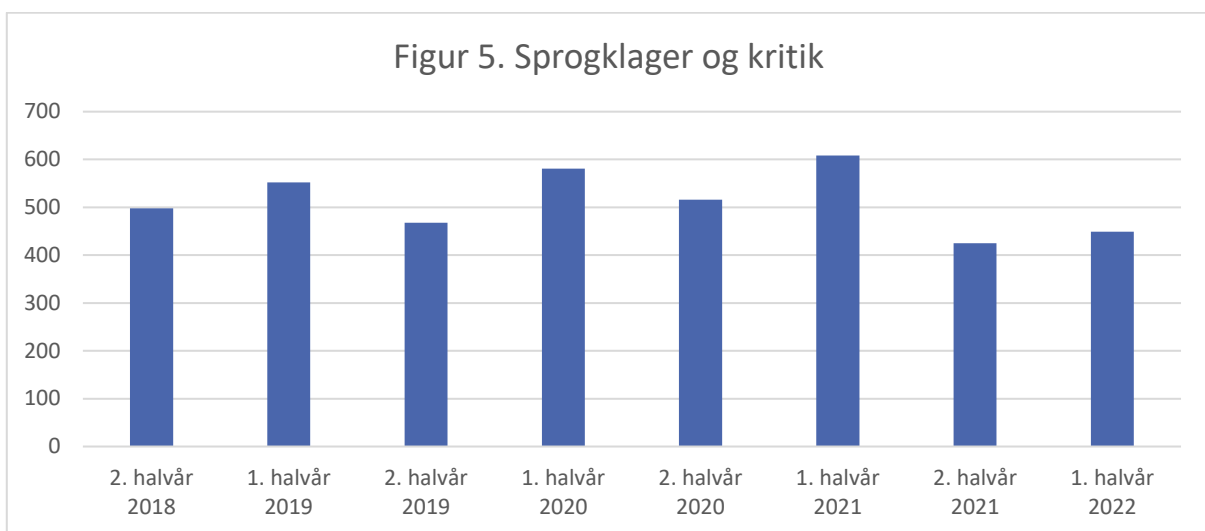

Figur 3. I DR Lyd har brugeren mulighed for nemt at give feedback eller rapportere afspilningsfejl direkte til DR. Screenshot af DR Lyd på iPhone.

Figur 4. Hvis brugeren vælger at rapportere en fejl, er det nemt at komme i kontakt med DR. Her et eksempel på hvad brugeren møder i DR Lyd, hvis man vil rapportere en fejl og sende feedback i app'en. Screenshot fra DR Lyd på iPhone.

LSR registrerer kritik, ris og ros af DR's **sprogbrug**. LSR registrerede i dette halvår 449 henvendelser, der relaterede sig kritisk til sprogforhold i DR's indhold i forhold til sidste halvårs 425. Brugernes henvendelser drejer sig om både korrekturfejl, stavefejl mm., men også om sprogbrug, udtryk og bandeord. Halvåret er også præget af en del henvendelser om krigen i Ukraine. Brugere henvendte sig blandt andet om DR's stavemåde af navne samt oversættelsesfejl. Se figur 5.

Figur 5. Sidste halvår udgjorde sprogklager og kritik 7 % af de samlede kritiske henvendelser. I dette halvår udgør de 6 %.

Der blev registreret 323 henvendelser, der roste DR. Sidste halvår blev der registreret 434 henvendelser i denne kategori. Der var blandt andet ros fra seerne til tv-programmet fra Rigshospitalet 'Med livet i hænderne', men også enkelte kritiske røster i forhold til, at man så lægen fra traumecenteret forlade sin arbejdsplads på cykel – men uden cykelhjelm. Der blev også registreret henvendelser fra brugerne, der roste programmet 'Krigens døgn'.

DR's svar på afsnittet om tekniske henvendelser

Alle henvendelser vedrørende fejl på de tekniske platforme prioriteres og håndteres løbende af DR Teknologi, som fokuserer på at løse vedvarende problemer, der vedrører mange brugere. Med udviklingen af eksisterende apps og systemer, som understøtter DR's produktion og distribution af radio og tv, er det uundgåeligt, at der til tider opstår fejl, som uheldigvis påvirker brugernes oplevelser af DR's tjenester.

Over tid kommer der herudover nye systemer til, som fx giver nye muligheder for produktion og udsendelse af radio og tv, eller som giver brugerne en optimeret oplevelse, eksempelvis i form af bedre lyd- og billedkvalitet. Med introduktionen af ny teknologi er der risiko for, at der kommer forstyrrelser i de eksisterende systemer. DR Teknologi forsøger dog forud for idriftsættelse af ny teknologi at teste for uhensigtsmæssigheder, så forstyrrelser af driften minimeres.

'Børnetid'

LSR registrerer klager over 'børnetid', der dækker brugernes henvendelser om voldsomt eller upassende indhold i forhold til børn. I dette halvår ligger tallet på 33. Det er højere end forrige halvår, men lavere end i første del af 2021, hvor et par programmer førte til 107 klager, hvilket var ekstraordinært højt. En stor del af henvendelserne går på voldsomt eller upassende indhold i DR's trailere og spots både på tv- og radio-fladen. En P4-lytter skrev for eksempel om en radiospot: "Nu har jeg gentagne gange hørt en teaser, hvori der bliver nævnt: "... skød ham i hovedet..." og "... en mor fylder 7-8 kanyler med barnets blod..." og ofte på et tidspunkt, hvor familien Danmark spiser morgenmad, og hvor der er børn, som også lytter med på P4. Det virker usmageligt at sende den slags ud flere gange i løbet af dagen." En tv-seer skrev ind med kritik af en voldsom trailer op til Disney Sjov på DR1: "Lige inden Disney Sjov har I nu to fredage i træk sendt meget voldsomme trailere for en serie om 2. Verdenskrig - World on fire. Det vil sige, at hvis man tænder for fjernsynet tre minutter inden eller lignende så kan ens børn ikke undgå at se de voldsomme scener."

DR's svar på afsnittet om 'Børnetid' under tekniske henvendelser

DR bestræber sig altid på at placere spots, både på radio og på TV, hvor det vurderes, at sammenfaldet af interesse er størst mellem brugerne, der lytter/ser med og de

programmer, vi ønsker at gøre opmærksom på. DR er særligt opmærksom på tidspunkter i fladerne, hvor det vurderes, at børn muligvis lytter eller ser med.

For hvert program, der eksponeres, udarbejdes der en individuel faglig vurdering af, hvor spottet kan placeres. Eksempelvis vil der være forskel på, hvilke spots der kan placeres efter en dokumentar på DR2 eller efter Junior Bagedyst på DR1. Det betyder fx at indgår der scener med sex eller vold i materialet, så placeres disse spots i udgangspunktet altid efter kl. 21.30. Alternativt udarbejdes flere forskellige versioner af materialet, hvor en mere børnevenlig version kan placeres tidligere i fladen.

I 'Krigens døgn' har Kim Bildsø besøg af to eksperter til at analysere krigen i Ukraine. Her fra en anden udsendelse den 24. maj 2022. Foto fra DRTV.

2.4 Ukraine-krigen afløste corona

Den 24. februar 2022 rykkede russiske soldater ind i nabolandet Ukraine. Dermed afløste den ene ekstremt store historie – nemlig om krigen – den forrige ekstremt store om coronapandemien.

DR foretog en række ændringer af programfladen for at dække den russiske invasion og dens konsekvenser.

Fra januar og til juni var der 620 registrerede henvendelser i DR's henvendelsessystem, som på den ene eller anden måde drejede sig om Ukraine-krigen. (Se Figur 2)

Brugernes interesse målt i antallet af kritiske henvendelser nåede dog slet ikke op på samme niveau som under coronaens første fase. I første halvår af 2020, registrerede LSR 2468 corona-relaterede henvendelser¹.

Herunder er en beskrivelse af de største temaer i henvendelserne, der relaterer sig til krigen i Ukraine.

Ændringer i programmerne

Først og fremmest skrev brugerne til DR med kritik af programændringer. Det drejede sig i væsentlig grad om planlagte serier og udsendelser, der måtte vige for nyhedsudsendelser og andre programmer vedrørende krigen. Men også om indhold i nyhedsudsendelser, som blev fortrængt til fordel for krigsnyheder. For eksempel skrev en bruger i marts, at dækningen af en rapport fra FN's klimapanel, IPCC, "kun sporadisk blev omtalt." Brugerne mente, at der var tale om en noget større nyhed end dagens nyhedsudbud fra Ukraine-fronten.

Der var kritik af programmer, som lå i dagtimerne eller tæt op ad børneprogrammer, som derfor kunne virke skræmmende på børn og unge, mente kritikerne.

Dernæst var der kritik af forskellige former for journalistik, der blev opfattet som uetisk, i forbindelse med krigen. For eksempel påstande om, at DR begik fejl i dækningen. Næsten lige så stort et tema var påstanden om partiskhed. Især gik det igen inden for denne kategori, at DR i for ringe grad også bragte de russiske synspunkter.

Det fjerde tema drejede sig om sprog. Navnlig i begyndelsen af krigen kritiserede nogle, at DR valgte at bruge ukrainske stavemåder af byer som Kyiv og Odesa.

Upassende billeder og omtale

En del reagerede meget kraftigt på omtalen og billedbrugen i forbindelse med krigsdækningen. For eksempel nævnte en lytter det som højest upassende, at værten i et radioprogram omtalte den på det tidspunkt lange kolonne af russiske køretøjer i Ukraine, som kun bevægede sig meget langsomt eller slet ikke. Værten sagde, at *"nu måtte de da snart være kommet frem."*

Sammenstød med 'børnetid'

Forældre reagerede på, at DR sendte nyhedsudsendelser i dagtimerne og derfor også bragte voldsomme billeder på et tidspunkt, hvor børn ser med. Der var også kritik af en trailer relateret til krigen, som blev sendt tæt op ad børneprogrammer som Disney Sjøv.

En mindre del af klagerne fremførte en kritik af, at DR manglede etiske hensyn i dækningen.

Navnlig i de første uger af krigen spiller angsten for en mulig atomkrig en vis rolle i de reaktioner, der kom fra brugerne. Flere peger på, at DR med sit sprog skal være varsom med ikke at give næring til øget frygt og bekræfte en fortælling om et aggressivt Vesten. Som en seer skrev til Deadline i marts: *"Jeg mener det er en faretruende retorik at anvende et begreb som "Økonomisk Atombombe" eller "Nuclear Bomb of Economy" omkring de sanktioner der rammer den russiske centralbank."*

Det løber gennem mange henvendelser i de første uger af krigen, at der var en forventning om, at DR gav en helt særlig autoritativ formidling. Et træk som i høj grad også var at finde under

¹ Lytternes og seernes redaktør, halvårsrapport for første halvår 2020, side 32.

coronapandemien. Det er tydeligt, at DR i nogen brugeres bevidsthed udfylder en helt særlig rolle i en nationale og international krisesituation, som ikke kun drejer sig om nyhedsformidling. Deres opfattelse er, at DR også i en eller anden forstand skal berolige nogle brugere gennem sin formidling. Under coronaen var det i begyndelsen et meget udtalt ønske fra nogle brugere, at DR fortalte 'sandheden' om den ukendte virus. I henvendelserne i den allertidligste fase af krigen i Ukraine spores en frygt for ragnarok – atomkrig – som DR – efter nogles opfattelse – bør gøre sit til at dæmpe.

DR dækker krigen – men er ikke part

Danmark er ikke i krig i Ukraine. Men Danmark har gennem sin geografiske nærhed og medlemskab af Nato og EU store interesser på spil i forbindelse med krigen. Herunder også direkte leverancer af våben og anden støtte til den ene part, Ukraine.

Det stiller krav til medierne – ikke mindst til DR. Det ligger i DR's værdier og etiske grundlag, at DR bør være upartisk. Det kan blive en delikat balance i dækningen af Ukraine-krigen: At holde en nøgtern balance i sprog, emner og kildevalg, når krigen er så tæt på. For selv om Danmark jo ikke er krigsførende, så støtter den danske regering som andre EU- og Nato-lande den ene part - også med militære midler.

Allerede før krigen, hvor spændingerne tog til mellem Rusland og Ukraine, foregik der en diskussion i medierne om, hvorledes 'man' kunne udtrykke sig om en mulig krig mellem Rusland og Ukraine. Det vakte opsigt, da Enhedslistens forsvarsordfører Eva Flyvholm i Berlingske udtalte sig på en måde, som kunne fortolkes som om, at hun på vegne af Enhedslisten forsvarede de russiske sikkerhedsinteresser set i forholdt til Ukraines selvstændighed.

Deadline bragte efterfølgende et meget langt og kritisk interview med forsvarsordføreren. Det førte til flere klager og én blev til en ankesag. Klagerne mente, at DR overskred alle former for god presseskik i et aggressivt interview med Eva Flyvholm, hvor de 20 minutter blev brugt på at stille de samme spørgsmål til gæsten. Klageren krævede en undskyldning.

Klagerne fik ikke medhold. Om så DR havde brugt hele tiden på at stille det samme spørgsmål, var det ikke nødvendigvis en etisk overtrædelse. Der bør ikke opstilles en fast grænse for, hvor mange spørgsmål og hvilke, DR må stille. DR bør selv kunne vælge sine emner og sine kilder. At stille det samme spørgsmål kan i visse situationer være det middel, som DR vælger som det bedste til at udføre kritisk journalistik².

Jeg skrev i min gennemgang af sagen, at Deadline forholdt sig journalistisk kritisk til Enhedslistens synspunkt, som partiet stod ret alene med på Christiansborg. Men ikke politisk.

Også et P1 Morgen-interview med Pernille Skipper fra Enhedslisten mødte kritik fra flere, fordi P1-værten blev opfattet som for aggressiv og vendt imod Enhedslistens skeptiske holdning til Nato.

Da krigen brød ud, kom der brugerreaktioner. Kommentarerne gik på, at DR var for ensidig og ikke gjorde noget forsøg på at skildre krigen nuanceret og fra Ruslands side.

Medier kan vanskeligt være helt 'neutrale' eller objektive i forhold til Ukraine. Også positionen som uvildig er et svær. For i og med at man vælger noget til, og ignorerer noget andet, sker der jo en form

² <https://www.dr.dk/etik-og-rettelser/brugernes-redaktoer/klummen/der-er-faktisk-ingen-graense-hvor-mange-gange-det>

for stillingtagen. Målet må være at være redelig og fair. Det betyder, at man fremlægger alle relevante oplysninger fra alle parter, også som i dette tilfælde, når oplysningerne kan være til ugunst for Ukraine.

EU-forbud – begrænsninger i den fri adgang til information

At EU har store interesser i at styre meningsdannelsen i Europa vedrørende krigen fremgik, da EU-kommissionen efter russernes invasion besluttede et forbud mod russisk propaganda. Herhjemme blev forbuddet fulgt op og støttet af regeringen med krav om lukning af 37 russiske domænenavne, som borgerne ikke længere skulle have adgang til. Det gjaldt for eksempel både den statskontrollerede tv-kanal Russia Today og Sputnik.

DR protesterede i lighed med andre danske medier mod den beslutning.

I skrivelsen til kulturministeren den 4. marts citerede DR nyhedsdirektør Sandy French for at sige:

”Det er dybt bekymrende, hvis ikke vi medier kildekritisk har mulighed for at behandle den information, som kommer fra RT og Sputnik. Vi skal kunne informere den danske befolkning om krigen i Ukraine, og det vil have konsekvenser for kvaliteten af vores dækning, hvis ikke vi lovligt kan fortsætte på sædvanlig vis med relevant indsamling og gengivelse af indhold fra de nu forbudte russiske medier.”

³

Det er helt usædvanligt – heldigvis – at statsmagten i Danmark forbyder medier med henvisning til, at de spreder misinformation i en krigssituation.

Citatet fra Sandy French opsummerer på fin vis betænkelighederne. Det må være en grundlæggende ret, at medierne er i stand til at håndtere alle former for kilder, herunder også russiske propagandakanaler. Det må ligeledes være befolkningens ret at tilgå alle kilder uden forhåndscensur fra statsmagten. Derfor var det et vigtigt og rigtigt signal, som DR sendte. Staten bør ikke bestemme hvilke kilder medierne eller befolkningen benytter.

Butja – et makabert øjeblik i krigen

Den 2. april 2022 dukkede der makabre billeder op fra byen Butja, som ligger 25 kilometer uden for Ukraines hovedstad, Kyiv. Den ukrainske regering fremviste resultatet af det, den beskrev som en masseakre og krigsforbrydelse fra den russiske invasionsstyrkes side. Der blev fremvist lig i gaderne og gemt i bygninger.

En del af de brugere, der kritiserede DR, gjorde det netop ud fra en skepsis i forhold til billederne og ukrainernes fremstilling af russernes ugerninger. Nogle hævdede, at der var tale om manipulation.

Netop ved brugen er så stærke og voldsomme billeder bør DR gå ekstra langt ikke bare i sit interne arbejde med at tjekke, at man ikke bliver manipuleret, men også være meget direkte over for brugerne i artikler og indslag i sine oplysninger for at deklarerer og forklare, hvad man ved om billederne og deres tilblivelse. Det blev gjort forbilledligt navnlig i et radioindslag, hvilket jeg vender tilbage til.

---

³ <https://www.dr.dk/om-dr/nyheder/danske-medier-tv-2-og-dr-tager-skarp-afstand-fra-eu-forbud-mod-russiske-medier>

Krav til DR's dækning af krige og konflikter

DR's etiske retningslinjer rummer et afsnit om dækning af krige og konflikter. Her slås det fast, at krigsførende parter ofte vil forsøge at manipulere offentligheden, og det skal DR være særlig opmærksom på.

DR slår også fast, at man skal udvise stor kildekritik og altid angive sine kilder. Desuden skal DR formidle baggrund og mulige motiver for forskellige oplysninger.

Der står, at DR altid skal sikre, at voldelige billeder har et redaktionelt formål. DR skal også oplyse, hvis en journalist er 'embedded' – altså er "indlejret i" eller tilknyttet den ene part i krigen. Og DR skal oplyse om de begrænsninger og betingelser, som måtte være sat for journalisternes dækning af krige og krigshandlinger.

Dækningen af massakren i Butja førte til etiske klager. En lytter kritiserede kraftigt en konkret dækning i P1 af en pressetur arrangeret af ukrainske myndigheder til Butja, hvor den internationale presse blev vist rundt af ukrainsk militær. Lytteren skrev, at reporteren "lo" undervejs i dækningen af massakren og gav udtryk for, at det var noget, som ukrainerne havde fundet på. Det er ikke min opfattelse af reportagen.

Jeg går her lidt i detaljen, fordi indslaget på fin vis lever op til de generelle retningslinjer, som DR har stillet op for dækningen af krigssituationer.

Det begynder allerede med værten på P1 Orientering, som indleder med at advare mod et stærkt indslag, som børn nok ikke bør høre på. (DR's etiske retningslinjer om at advare mod stærke billeder og emner).

I reportagen redegør reporteren med det samme for rammerne for det indslag, lytterne nu skal høre. Han oplyser, at han er med på en pressetur arrangeret af de ukrainske myndigheder. Dernæst beskriver radiojournalisten, at pressefolkene først bliver ført til en grav i en lille landsby og siden til en skole i Butja. Her bliver journalisterne vist ned til en kælder, hvor reporteren ser fem lig ligge – bagbundne og i civilt tøj. Journalisten lægger en form for distance til det, han får fremvist, ved at sige, at han kan bekræfte, hvad han selv har set, men er ikke i tvivl om, at formålet med turen er, at journalister selv skal se og rapportere, hvad ukrainerne beskriver som mennesker, der blev tortureret og siden myrdet. Journalisten oplyser, at ligene blev lagt i poser umiddelbart efter, at de var blevet vist og fotograferet, og mens journalisterne stadig gik rundt i området.

Journalisten beskriver også, at mens pressegruppen er i Butja, kommer den ukrainske præsident Volodymyr Zelenskyj forbi, og han bruger ordet "folkemord". Reporteren afkræfter, at der var mulighed for, at journalisterne på egen hånd kunne tale med lokale om forholdene. Det er vigtigt. Der var tale om en iscenesat pressefremvisning fra Ukraines side for at ændre det internationale samfunds opfattelse og øge støtten til Ukraine. Men bør i den situation også være pressens opgave at forholde sig kritisk også til virkemidlerne og iscenesættelsen.

"Hvor overbevist er du af det, du har set?" Spørger værten hjemme fra P1-studiet den udsendte i Butja. Reporteren svarer, at han kun kan berette om det, han selv har set. Han kunne for eksempel se dræbte, bagbundne civile, men han ved ikke, hvordan de er kommet ned i kælderen, og så føjer han til, at der ingen tvivl er om, at ukrainerne er meget dygtige til at komme frem med deres side af sagen i den kamp om medierne, der foregår. Reporteren bekræfter, at man slet ikke får lov at komme til fronten, hvis man ikke har kontakter i det ukrainske forsvar. Dernæst oplyser reporteren, at ligene i Butja var efterladt, så de kunne vises frem og blive fotograferet af pressen. Derefter blev de anbragt

i ligposer. Samme reporter leverede sin øjenvidneberetning til andre af DR's programmer samme dag – således i TV Avisen 18.30 og 21.00 og i en ekstra-udsendelse kl. 15.00. Det var med kritisk distance om end lidt færre oplysninger end i Orientering.

DR-reporteren holder en nøgtern, kritisk distance til den iscenesættelse, som åbenlyst fandt sted fra Ukraines side, og som han selv var en del af. Han er "embedded", men fortæller om betingelserne for at være med. Journalisten fra DR beretter kun om det, han selv kan se, og han fortæller klart og tydeligt om den form tilrettelæggelse af pressefremvisningen, som ukrainerne foretager. En væsentlig detalje var for eksempel, at reporteren ikke selv bruger ordet "folkemord". Han rapporterer, at selve præsident Zelenskyj dukker op og over for pressen kalder det for "folkemord".

Det er åbenlyst, at situationen er horribel, men reporteren holder hele vejen igennem en balance mellem at skildre de åbenlyst rædselsvækkende indtryk, uden at han undlader at holde en kritisk distance til ukrainernes udnyttelse af massakren.

Det er forståeligt, at en sådan skildring kan blive følelsesladet. Men selv i den situation bør krigsskildringen være nøgtern.

Nogle husker måske endnu juledagene i 1989, hvor journalister valfartede til den rumænske by Timisoara for at vise 'massegrave' af ofrene for diktatoren Ceausescus hemmelige politi. Det blev en etableret mediesandhed verden over, at ligene, som blev gravet op, var det, de blev hævdet at være. Ofre for diktatorens brutale regime. Hele verden var dengang grebet af en stemning, hvor der så godt som ingen kritiske spørgsmål var i medierne til hændelsesforløbet. Netop her var der brug for nøgterne og erfarne reportere, der kunne spørge: Kan det nu passe?

Senere kom det frem, at det, pressen fik fremvist, var gamle lig fra tidligere obduktioner, som blev præsenteret som noget andet.⁴ Fortællingen var desværre i de tumultariske dage, hvor det kommunistiske styre brød sammen, så god og stærk en historie, at den løb verden rundt, uden at nogen gik den kritisk efter.

Hvor stor sympati man end måtte have for ukrainernes kamp, er det værd at have i erindringen, at også ukrainerne udnytter medierne til at skaffe sig penge, våben og omverdenens sympati. Heller ikke det ukrainske styre eller præsidenten havde ved krigens udbrud opbygget et ideal af en demokratisk stat også i forhold til medierne uafhængighed. Selve styringen af informationer til medierne foregår i et centraliseret samarbejde mellem få, store statsmedier og militæret. Der sendes nu af samme grund kun én nyhedsudsendelse.⁵

DR tog i en artikel på dr.dk⁶ den 7. april fat på ukrainerens egne brud på krigens love. Her gennemgik man forskellige videoer, hvor ukrainske soldater – "muligvis" - som det står i artiklen – skyder russiske krigsfanger. Billedernes ægthed bliver kommenteret af en ekspert, og der er referencer til andre mediers gennemgang af de mulige krigsforbrydelser. Det er den form for information, der understøtter, at medierne ikke ensidigt viderekolporterer den ukrainske fortælling, men også foretager kritisk journalistik i en krigssituation.

Når Zelenskyj, som DR beretter fra Butja, taler om "folkemord", er det folkeretligt en meget voldsom påstand. Når danske og andre politiske ledere vil stille Rusland for en international straffedomstol, så

⁴ Journalistikkens grundtrin, forlaget Ajour, 2004, Mogens Meilby, 82 ff.

⁵ Ukraine-kender advarer: I vores begejstring over Zelenskyj skal vi huske at støtte de uafhængige medier i landet, Berlingske 10. maj, 2022

⁶ <https://www.dr.dk/nyheder/udland/voldsom-video-viser-mulige-ukrainske-krigsforbrydelser#!/>

er det en temmelig problematisk udtalelse. Rusland er slet ikke medlem af straffedomstolen, men har tidligere været det. Landet udleverer ikke mistænkte. Heller ikke Ukraine har ratificeret Rom-statutten og dermed tilsluttet sig Straffedomstolen.⁷ Ingen af de to krigsførende parter har således vedkendt sig folkerettens grundlag for straf i forhold til 'folkemord.'

Statsminister Mette Frederiksens besøg i Ukraine var et eksempel på, hvor DR's deklarerung af omstændighederne kunne have været bedre set i forhold til at holde en kritisk distance.

DR gjorde ikke noget ud af at nævne, hvad pressens betingelser var for at dække statsministerbesøget. Det er en begivenhed, som bør dækkes, når landets statsminister dukker op midt i krigens centrum. Men det bør også være en opgave for DR at skildre de betingelser, som statsministeren satte for medierne. DR kunne godt at oplyst i forbindelse med dækningen, hvad man fik lov til at se, hvad man har spurgt på, men ikke fået lov til, hvorledes muligheden har været for at stille spørgsmål og undersøge oplysningerne selv, og hvem, der har udvalgt de "cases" – mennesker – som medierne interviewer undervejs.

Igen var DR's P1 Orientering eneste platform i DR, hvor man omtalte præmisserne for statsministerens besøg. Det var samme reporter, som var i Butja. Spørgsmålet fra studiet i København vinklede Orienterings reportage. "Så I udelukkende det, som de ukrainske myndigheder ønskede I skulle se?" Blev der spurgt. Det kunne reporteren bekræfte, og fortalte, hvorledes journalisterne havde fået meget få informationer forud for besøget. For hver gang DR også finder plads til at forholde sig kritisk til præmisserne for en sådan iscenesat begivenhed, styrker det DR's indsats for at leve op til sine egne skærpede krav til dækning i forhold til krigsdækning.

DR's brug af billeder

Anvendelsen af billeder og video fra en krig er en helt særlig udfordring. Der er stærke interesser fra begge parter i Ukraine-krigen i at bruge billedmateriale til at påvirke opinionen i sin retning.

Det kræver dygtige specialister og et betydeligt beredskab for DR som for andre medier at foretage den kildekritik, som er nødvendig, når man bruger krigsbilleder. Der er internationale webtjenester, som specialiseret sig i at granske rigtigheden af de anvendte billeder. Samme tjenester offentliggør også eksempler på bevidst eller ubevidst brug af "falske informationer", hvor et billede er taget fra en anden situation, end den, som den hævdes at beskrive, eller hvor der ganske enkelt er manipuleret med billedet.⁸

Både Rusland og Ukraine overtræder krigens spilleregler i den aktuelle krig. Deadline bragte i begyndelsen af marts en ukrainsk optagelse af en russisk krigsfange, som ringer hjem. Det er en overtrædelse af den humanitære folkeret, pegede eksperter på, og Deadline beklagede. Chefen for Deadline, Nicolai Thyssen, gav til fagbladet Journalisten udtryk for, at redaktionen ikke havde været nok opmærksom på det aspekt, og at det nok også havde spillet ind, at det var ukrainerne.⁹

Et af de nyetablerede programmer til at sætte krigen i perspektiv er DR's 'Krigens døgn', hvor militære eksperter gennemgår de seneste træk og begivenheder.

⁷ Der er stadig lang vej til et retsopgør efter Butja, Kristeligt Dagblad, 3. maj 2022

⁸ <https://www.bellingcat.com/> Bellingcat er et site, hvor faktatjekkere bruger åbne kilder til at undersøge billeder og oplysninger for eksempel i Ukraine.

⁹ Journalisten 7. marts 2022

Også her var DR hurtigt ude med en beklagelse, efter at man havde vist en video i udsendelsen, der angiveligt viste nedskydning af russiske kamphelikoptere. Det viste sig, at billederne ikke var rigtige og stammede fra videospillet 'Arma 3'.¹⁰

Som DR selv skrev i en artikel den 8. april om falske videoer, så er vildledende videoer også i andre sammenhænge blevet lagt op ad det ukrainske forsvarsministerium på ministeriets twitterprofil med teksten: "MiG-29 fra de væbnede styrkers luftvåben ødelægger de russiske besætteres "enestående" Su-35."

Det var ifølge DR-artiklen ikke sandt. Også denne gang var der tale om en computeranimation fra et spil.

DR har gode retningslinjer for dækning af krige og konflikter. Der foregår et betydeligt arbejde med kilderne, som en del af arbejdsprocessen, som brugerne ikke normalt får noget at vide om. Men det vil være min opfordring, at DR gør endnu mere ud af at beskrive processen bag. Det kan både ske løbende i rapporteringen, og det kan også ske i særlige artikler, indslag m.m., hvor man udelukkende beskæftiger sig med den vanskelige proces at bedømme rigtigheden af de billeder og oplysninger, man får ind. Når DR skriver i sine etiske retningslinjer, at man altid skal angive kilder i dækningen af krige og konflikter, vil jeg opfordre til, at man i højere grad forsyner billederne med 'identer' – angivelser af, hvor billederne stammer fra, og hvorfor man bruger dem.

Opsummeret er det mit indtryk, at DR på trods af enkelte fejl har levet op til egne etiske retningslinjer om en balanceret og fair dækning af krigen i Ukraine i nyhedsformidlingen. DR har vist en vilje til at undersøge og rette fejl, når de er opstået. Der er næppe tvivl om, russerne forsøger at manipulere billedet gennem påvirkning af medierne i Rusland og i omverdenen. Det har DR også skildret, men det bør ikke fjerne fokus fra, at en uvildig og redelig DR-dækning bør afspejle, at også ukrainerne begår krigsforbrydelser og benytter sig af manipulation af medierne. Det har DR bragt artikler og indslag om. Ikke mindst har DR officielt protesteret mod EU's forsøg på at bortcensurere adgangen til russiske statsstyrede medier. DR bør i endnu højere grad tilstræbe at oplyse, forklare og deklare, hvad det er for overvejelser, man har gjort sig af kildekritisk karakter, når man benytter billeder og andre kilder, som er farvet af krigen. Det er hvad DR's egne etiske retningslinjer for dækning af krig lægger op til. Her bør DR stå fast på at være kritisk over for alle parter i en krig, uanset hvor følelsesladet krigen og konflikten er i befolkningen.

DR's svar på afsnittet om Ukraine-krigen

At dække krig er en af de journalistiske opgaver, der kræver allermest agtpågivenhed og akkuratse. Der er mange aktører, der vil gøre sit for at manipulere og styre informationer, der tilgår resten af verden. Det er en særlig udfordring, at områder ramt af konflikt ofte er svært ufremkommelige, hvilket besværliggør normale rutiner i forhold til at skildre krigens hændelser. DR gør altid opmærksom på, hvis der er særlige forhold,

---

¹⁰ <https://www.tjekdet.dk/faktatjek/klip-af-braendende-helikoptere-i-ukraine-var-fra-computerspil-dr-beklager>

der gør sig gældende i forhold til evt. begrænsninger i adgangen til at dække hændelserne.

DR har gjort sig endog meget store anstrengelser for at sikre rigtigheden af de oplysninger, der har været bragt i forbindelse med krigen i Ukraine. Der har været gjort helt ekstraordinære indsatser i forhold til sikring af fx billeders rigtighed og til kildekritik og en given kildes mulige intentioner. DR har udover de særlige tiltag, man kan gøre fra Danmark, også gjort sig store anstrengelser for at sikre muligheden for, at DR's egne folk har været til stede for at dække begivenhederne. Det gælder både fra Ukraine og grænserne op til Ukraine, men også bestræbelserne på at dække krigen set fra Rusland, hvor DR som et af få danske medier har været flere gange under krigen, netop for at skildre den russiske side. Der er gjort et stort stykke arbejde for at få russere i tale for at kunne give flest muligt nuancer til dækningen af krigen. DR har desuden gjort det meget tydeligt i al vores journalistik, når der var tale om oplysninger, som ikke kunne bekræftes eller verificeres. Dette har været et særskilt opmærksomhedspunkt siden krigens begyndelse.

Ét element i en lødig dækning af en krig er at vise krigen, som den er. Også når den er voldsom. DR har en klar intention om at begrænse brugen af voldsomme billeder til et minimum uden at negligere virkelighedens rå fakta. Billederne bruges således kun, når der er en redaktionel begrundelse, og der bruges kræfter på at anonymisere og at sløre de billeder, hvor man kan identificere mennesker. DR har indtil videre valgt at vise enkelte billeder, men sløret på en måde, så personerne ikke er genkendelige og så skaderne på disse er holdt til et minimum.

DR er i sagens natur samtidig opmærksom på at vise hensyn til seere, lyttere og brugere og bestræber sig altid på at advare, inden der bringes voldsomme billeder eller voldsomme fortællinger i lyd. Samtidig er det DR's opgave at bringe korrekt og hurtig information og dermed at stille live-nyheder til rådighed for danskerne, når der sker store ting i verden. Det gør der ofte også i dagtimer, og her skal DR naturligvis være ekstra opmærksom på brugen af billeder samt på at advare i fald brugen findes nødvendig.

2.5 Kønspolitiske klager fylder mere og mere

I de senere år har klager og kritik med udgangspunkt i omtale af køn, kønsroller m.v. fyldt stadig mere som tema for brugernes henvendelser.

Siden årsskiftet har LSR registreret 56 antal kønsrelaterede henvendelser.

Kun en enkelt sag er 'poppet op' og har udløst meget store reaktioner. Det skete, da en DR-vært for to år siden undersøgte LGBT+-miljøet i et program med satiriske elementer, og det affødte ekstremt mange kritiske reaktioner.

Den gennemgående tendens er dog fortsat, at de bruger, der henvender sig om køn, er mest optaget af ligestilling. For eksempel når de kritiserer, at DR favoriserer mænd frem for kvinder i en paneldebat eller et quizprogram.

Som en klager skrev i vinter, så mente vedkommende, at de fleste værker i Adrian Huges' kunstquiz er skabt af mænd.

Eller da der under vinter-OL kom kritik af en kommentator, der omtalte kvindelige skiløbere som "piger". I februar var en klager inde på, at hele lørdagsfladen på TV var fyldt med programmer (krimier og film), som enten drejede sig om drab på kvinder, handel med kvinder eller had til kvinder. Formodentlig programmer skabt af cis-mænd, som den pågældende skrev.

I sportsdækningen ser det ud til, at kønsidentifikation fylder stadig mere. Under vinter-OL skrev en bruger og roste DR, fordi DR faktisk omtalte et kunstskejteløberpar, hvor den ene i parret, Timothy LeDuc, er non-binær – altså ikke definerer sig som hverken kvinde eller mand. Men brugeren ville også gerne slå et slag for, at DR konsekvent brugte de rette pronomener om Timothy LeDuc, som er "de/dem/deres".

I det forløbne første halve år af 2022 kom der én ankesag om kønspolitik.

I januar ankede en læser en artikel fra DR Sporten fra november 2021. Artiklens emne var IOC – den internationale olympiske komité – kvaler med at gribe ind i transkønnedes ret til sportsudøvelse. I den forbindelse omtalte artiklen den internationale debat om, hvilket køn den sydafrikanske løber Caster Semenya har. DR omtalte løberen som 'hun', fordi Caster Semenya juridisk set er født som kvinde. Semenya har hyperandrogenisme. Afvigelsen får en kvindekrop til at producere store mængder af det mandlige kønshormon, testosteron, hvilket ændrer kroppen i retning af en mandekrop. Deraf den sportslige diskussion internationalt om hvorvidt Caster Semenya og andre med kropslige forandringer som følge af hormoner kan stille op i lige konkurrence med kvinder eller bør betragtes som mænd i en elitesportssammenhæng. Det var også emnet for den påklagede artikel.

Klageren synspunkt var, at DR vildledte læserne med artiklen, når DR omtalte Caster Semenya som 'hun'. Men også at DR i sin omtale i virkeligheden forfulgte kønspolitiske særinteresser og dermed var partiske i omtalen, fordi DR ikke turde omtale Caster Semenya som den mand, Semenya fysiologisk er. I det mindste kunne DR omtale Semenya som 'interseksuel', skrev klageren.

Klageren fik ikke medhold, men sagen satte fokus på hvor svær en problemstilling, som trænger sig på. Nemlig hvordan DR sprogligt forholder sig til personers køn og egne ønsker af omtale af køn.

DR har kun nogle generelle etiske retningslinjer for omtale af minoriteter, herunder køn. Der står, at man ikke må omtale personer på en fornedrende eller fordomsfuld måde. Men hvad betyder det i en moderne virkelighed?

Når DR overhovedet dækker diskussionen af en international løbers køn, sker det, fordi der er en international diskussion om, hvorvidt det er rimeligt, at en transkønnet har en fysisk fordel af at stille op på et kvindehold. Er det fornedrende overhovedet at redegøre for, at personen har skriftet sit køn, eller er det helt relevant information for at forstå problemstillingen?

I dette tilfælde var det en læser, som fandt, at DR var for aktivistisk ved ikke at betegne Caster Semenya som 'en mand'.

I den omtalte sag gav DR Sporten dog nok oplysninger om løberen til, at man ikke med rimelig kunne sige, at læserne var blevet vildledt. Det fremgik af artiklen, at Caster Semenya havde en speciel afvigelse, som er meget sjælden. Det fremgik også, at når DR omtalte Semenya som "hun", skyldtes det, at sydafrikaneren juridisk er født som kvinde.

I april skrev en klager for eksempel i forbindelse med en artikel fra dr.dk, at DR ved at bruge formuleringen "et rigtigt kønsskifte" gjorde sig skyldig i en misforståelse af, hvad kønsskifte går ud på: *"Administrativt kønsskifte er en lettelse for mange som kæmper med kønsidentitet, og jeg synes journalisten og DR burde have en bedre forståelse for at det er helt i orden at have et kvindeligt CPR-nummer og mandlige kønsorganer,"* skrev klageren.

Én bruger klagede i maj over DR's omtale af en demonstration i København til støtte for fri abort i USA. Specielt gik klagen på én formulering i en artikel på dr.dk, som DR havde anvendt vedrørende demonstranterne. Der stod: *"Lørdag gik tusindvis af amerikanere ligeledes på gaden for at protestere imod udsigten til at miste en ret, som landets kvinder og livmoder-bærere har haft siden 1973."*

Klageren gjorde gældende, at DR med ordet 'livmoderbærere' havde spændt sig selv for en kønspolitisk vogn, og dermed var artiklen blevet en form for aktivisme.

Dansk Sprognævn kender ikke til ordet "livmoderbærer". Ordet er ikke en del af det almindelige, dansk sprog, men må forstås sådan, at det inkluderer de personer, som har en livmoder, men ikke identificerer sig kønsmæssigt med at være kvinde.

Det springende punkt er i sådan en sag, om DR bør anvende et ord som 'livmoderbærer', som måske nok er et forsøg på at være inkluderende, men stort set ingen i befolkningen kender det.

DR svarede klageren, at der var tale om en fejl, som kom fra sproglig afsmitning fra en kilde. DR bestræber sig på at følge med udviklingen i sproget, skrev DR-chefen, men her burde ordet, hvis det skulle med, have fremgået som et direkte citat. Sagen blev anket, og jeg var gav DR-chefen medhold i svaret. Det samme gjorde DR's generaldirektør Maria Rørbye Rønn.

Det er helt tydeligt, at sproget og omtalen af køn og emner relateret til køn vil fylde stadig mere, og derfor bør DR arbejde mere med de problemstillinger, der opstår som følge af den udvikling.

Det er komplekst. Det vil formodentlig fordrer, at DR oftere må vinkle for eksempel sportsartikler på selve deltagernes kønsopfattelse og redegøre for dette i en sportssammenhæng. Sådan som det skete med Timothy LeDuc.

Lige som det var yderst relevant, at DR Sporten gjorde noget ud af at redegøre for, hvilke vanskeligheder, der har været med løberen Caster Semenyas kønsidentitet og krop i relation til elitesport. Det var jo omdrejningspunktet i selve historien om løberen, som den internationale sportsverden har haft store kvaler med at kategorisere – for var det en kvinde, der fik fordele af sin krop som "mand" – eller var det en løber, som var kvinde og rettelig burde have lov at stille op som kvinde.

ATLETIK

For højt testosteronniveau udelukker kvindelig atletikstjerne fra favoritdisciplin: Lægger atter sag an ved domstol

Den sydafrikanske løber Caster Semenya lægger sag an ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

En artikel på dr.dk om den sydafrikanske løber Caster Semenya, fik en bruger til at klage til DR. Køn og emner relateret til køn fylder mere end tidligere i henvendelserne til LSR (foto af artikel på dr.dk).

DR's svar på afsnittet om kønspolitiske klager

DR lægger i sin sprogpolitik vægt på værdier som troværdighed, forståelighed og mangfoldighed. DR arbejder for at fremme et inkluderende sprog, som sprogbrugere på tværs af forskelle kan genkende sig selv i. DR tager således løbende bestik af sprogudviklingen i det omkringliggende samfund, fordi et tidssvarende sprog bl.a. er afgørende, hvis DR skal forblive relevant for også yngre dele af befolkningen. Imidlertid er det især vigtigt, at sproget i DR's programproduktion er klart og forståeligt. DR's indhold skal opleves tilgængeligt af danskere på tværs af geografiske, sociale og aldersmæssige skel.

Sprogpolitikens værdier gør sig naturligvis også gældende ved omtalen af menneskers kønsidentitet. Sproget skal være inkluderende, men det er ikke DR's sprogpolitik at virke aktivistisk. DR er således opmærksom på de problemstillinger, som er nævnt i afsnittet om kønspolitiske klager. Flere af dem vil dette efterår være genstand for opslag i en kommende opdatering af tendensordlisten, som følger med DR stilguide (dr.dk/om-dr/sprogpolitik/tendensord).

2.6 Fejl på alle platforme

Den 26. april publicerede DR en solohistorie gående på, at miljøvurderingen af slam-dumping fra Lynetteholm bygger på en 40 gammel forskningsartikel. Den blev offentliggjort på radio, TV, på dr.dk samt i programmet 'Genstart' – kort sagt: På alle platforme. DR præsenterede historien sådan, at selskabet By og Havn er ansvarlig for at grave slam op i Københavns havn for at give plads til den kunstige ø, Lynetteholmen og siden dumpe det i Køge Bugt. Men miljøvurderingen hvilede på en 40 gammel rapport fra USA om næringsstoffer i flodlejer, som selv forskeren bag rapporten tager afstand fra at bruge på den måde i forhold til nutidige forhold i Øresund og Køge Bugt i dag.

By og Havn klagede til DR, og allerede den 27. april gik det rådgivende ingeniørfirma Ramböll, der står for arbejdet med miljøvurderingen, ud med en pressemeddelelse, der afviste DR's vinkel på dette helt centrale punkt. Nok var det en god historie med den 40-år gamle rapport, men den var forkert.

Først en lille måned efter denne ret fundamentale kritik, erkendte DR den 23. maj, at DR burde have ladet Ramböll komme til fra begyndelsen, da DR den 26. april og dagene frem kørte historien på alle platforme. Desuden erkendte DR, at der også lå andre analyser til grund for miljøvurderingen end den 40 år gamle rapport. "Vi skulle tydeligt have angivet, at der ifølge konsulentfirmaet Rambøll også lå yderligere analyser og anden data til grund for at godkende dumpningen," skrev DR i sin rettelse.

Beklagelsen kom, men forud gik en måned, hvor DR massivt dækkede sin egen historie uden indrømmelse af fejl. Sagen er med her, fordi den er et eksempel på, at det kan være problematisk, når DR med en stor historie på tværs af platforme dækker egen historie ukritisk. Ingen redaktion eller platform i DR gik DR's egen historie kritisk efter i sømmene. Alle viderebragte trods kritik DR-vinklen om den 40 år gamle rapport.

Det tager tid at rette en fejl alle steder. Men at der skulle gå en måned, før DR indså, at man ikke havde hørt den angrebne part og i øvrigt havde strammet historien ud over al rimelighed, forekommer som meget lang tid.

DR's svar på afsnittet om "Fejl på alle platforme"

Både økonomien bag og de miljømæssige konsekvenser af bygningen af Lynetteholm har stor bevågenhed. Det er således almindelig journalistisk praksis at undersøge beslutningsgrundlaget for et af Danmarkshistoriens største anlægsprojekter.

Det er en relevant historie, når landets førende forskere kritiserer det samlede vurderingsgrundlag for dumping af slam i Køge Bugt, og det viser sig, at en amerikansk forskningsartikel fra 1981 om næringsstoffers påvirkning af flodlejer i USA indgår i det samlede vurderingsgrundlag.

Det er en væsentlig historie, at de to forfattere til den fyrre år gamle amerikanske artikel sammen med førende danske forskere kritiserer at forskningsartiklens konklusioner bruges i en miljøkonsekvensrapport om, hvorvidt dumpning af slam i Køge Bugt skader havmiljøet.

Helt i tråd med retningslinjerne for god presseskik kommenterer den ansvarlige bygherre, By og Havn, i DR's journalistiske dækning brugen af den fyrré år gamle amerikanske artikel i det samlede vurderingsgrundlag. Men det burde have fremgået af dækningen at der, ifølge det rådgivende konsulentfirma Rambøll, også lå yderligere analyser og anden data til grund for at godkende dumpningen. Ligesom Rambøll skulle have haft mulighed for at komme til orde ved den første publicering af historien. Det har DR præciseret på alle store platforme og fejl og fakta.

De ansvarlige ministre blev kaldt i samråd omkring Lynetteholm blandt andet efter kritikken af vurderingsgrundlaget og fordi et kritisk brev fra den svenske regering ikke var blevet oversendt til Folketinget. I juni måned besluttede et bredt politisk flertal i Folketinget at indstille dumpningen af slam i Køge Bugt.

LSR efterlyser, at journalistikken undervejs i historieførløbet i DR om den fyrré år gamle artikel var blevet 'gået efter i sømmene'. DR Nyheder arbejder med struktureret kvalitetssikring af journalistiske satsninger, som udkommer på tværs af platforme. Strukturen breddes ud i organisationen med fokus på blandt andet balance og kritisk afprøvning.

2.7 'Ellen imellem'

I maj sendte DR Ung både DRTV og YouTube programmerne i serien 'Ellen imellem'. Det førte til en betydelig kritik både fra seere og i medierne. Tre af de seks medvirkende har efterfølgende indbragt sagen for Pressenævnet.

Sagen har i et betydeligt omfang også rejst en stribe spørgsmål om DR's egne etiske retningslinjer i forhold til aftaler for medvirken m.v. Denne problemstilling vil jeg vende tilbage til i en grundig gennemgang formodentlig i næste halvårsrapport, når Pressenævnet har afsluttet sagen med en kendelse.

Pressenævnet forholder sig ikke til DR's etiske retningslinjer, men til de vejledende regler for god presseskik. Men for ikke at risikere at min gennemgang af DR's egne retningslinjer på dette område reelt bliver opfattet som en stillingtagen til Pressenævnets behandlingen af klagen fra de medvirkende, udskyder jeg min gennemgang til efter, at Pressenævnet kommer med en kendelse.

3. Grundlaget for lytternes og seernes redaktørs virksomhed

Lytternes og seernes redaktør (LSR) skal på baggrund af henvendelser og klager vurdere, om DR's indhold lever op til en høj programetisk og journalistisk standard. Sideløbende hermed skal LSR fremme bedre klagebehandling, svarkultur og dialog med DR's brugere.

LSR er ankeinstans, når det gælder klager over væsentlige brud på DR's programetik. Som led i sit arbejde med ankesager udarbejder LSR en indstilling til DR's generaldirektør.

Tilslutter generaldirektøren sig en eventuel kritik, skal den følges af DR. Når der er truffet afgørelse i en ankesag, kommer nyheden og afgørelsen på dr.dk.

LSR kan udtrykke sin mening og afgive henstillinger i konkrete sager og i forhold til redaktionel praksis.

I det daglige arbejder LSR sammen med DR Etik og DR Jura. I modsætning til DR Etik og DR Jura beskæftiger LSR sig ikke med DR's programmer og indhold, før det har været publiceret.

LSR er ansat af DR's bestyrelse og ikke underlagt DR's daglige ledelse.

I Bekendtgørelse om vedtægt for DR står der:

§ 29 Lytternes og seernes redaktør skal overvåge DR's behandling af henvendelser fra lyttere, seere og brugere, herunder klager over DR's virksomhed, med henblik på at sikre en høj programetik og journalistisk standard i den samlede programvirksomhed.

Stk. 2. Lytternes og seernes redaktør kan som led i sin virksomhed fremsætte kritik, afgive henstillinger eller i øvrigt fremsætte sin opfattelse af konkrete sager eller redaktionel praksis.

Stk. 3. Lytternes og seernes redaktør skal endvidere bl.a.:

- 1) fremme dialogen med seerne, lytterne og brugerne om DR's programetik og behandling af klagesager
- 2) foretage en løbende registrering af henvendelser til DR, herunder klager over DR's virksomhed, og
- 3) halvårligt rapportere til bestyrelsen om sin virksomhed.

Bekendtgørelse om vedtægt for DR

4. Sager hos Pressenævnet og LSR

Pressenævnet

Pressenævnet er et offentligt, uafhængigt nævn, der træffer afgørelser i klager over medier. DR er i lighed med en række andre medier tilmeldt Pressenævnet og følger de kendelser, der kommer fra Pressenævnet.

Nævnet tager stilling på baggrund af de vejledende regler om god presseskik.

Lytternes og seernes redaktør (LSR) er et internt klageorgan og intern ankeinstans i DR, der ikke har noget med Pressenævnet at gøre. LSR arbejder uafhængigt af Pressenævnet. Dog kan LSR ikke behandle en sag, som også er indbragt for Pressenævnet.

LSR arbejder ud fra DR's etiske retningslinjer, som er langt mere omfattende og detaljerede end de vejledende regler om god presseskik.

Typisk vil DR's etiske retningslinjer forhold sig til spørgsmål, som ikke er omtalt i de vejledende regler om god presseskik. Alle kan klage til LSR over et påstået brud på DR's etiske retningslinjer. Kun personer med retlig interesse – hvilket vil sige, at man selv er involveret i en sag for eksempel i form af omtale eller deltagelse – kan klage til Pressenævnet

Status på Pressenævnsager

Pressenævnet afsagde i første del halvdel af 2022 kendelser i otte sager i forhold til DR. I to af sagerne fik DR kritik.

Fire af de otte sager stammede tilbage fra 2021. I første halvår af 2022 har DR modtaget i alt modtaget 10 Pressenævnsager, hvoraf der endnu kun er afsagt kendelse i de fire.

I forrige halvår afsagde Pressenævnet fire kendelser, hvor DR fik kritik i de to.

Ankesager afgjort hos lytternes og seernes redaktør

LSR er andet led i klagebehandlingen i DR. Hvis en klager ikke er tilfreds med det svar, som DR i første led har givet, kan klageren – såfremt der er tale om en påstand, som vedrører overtrædelse af DR's egne etiske retningslinjer – anmode om, at LSR genbehandler sagen og indstiller en konklusion til DR's generaldirektør.

Det er herefter op til generaldirektøren om, hun kan tilslutte sig konklusionen, eller skriver sin egen vurdering af sagen til klageren. Der var ingen uenighed mellem LSR og generaldirektøren i første halvår af 2022. Forrige halvår var der én sag, hvor generaldirektøren selv skrev sin vurdering til en klager.

Der er i hovedsagen udbredt enighed om sagernes bedømmelse med disse enkeltstående undtagelser.

Antallet af sager i første halvår af 2022 nåede samme niveau som forrige halvår – nemlig 18 sager. Én ekstra sag måtte opgives, da klagetemaet lå op ad en anden sag, som var indbragt for Pressenævnet, og generaldirektøren derfor ikke kunne gå ind i sagen fra LSR. I stedet skrev jeg en klumme vedrørende nogle aspekter af sagen.

Ud af de 16 sager fik fire delvist medhold. Atter engang rummede sagerne mange fejl i selve klagebesvarelsen. Kun seks ud af de 16 sager havde ikke procedurefejl.

5. Tabeller

Antal henvendelser registreret af LSR fra DR's henvendelsessystem/Right Now.

Tabel 1

Kategorier	
Børnetid	33
Unfair eller tendentiøs	335
Krav om berigtigelse	0
Klager fra medvirkende	29
Voldsomme effekter	23
Ærekrænkelser	58
Upassende sprog	42
Ukorrekt sprog	407
Utroværdig konkurrence	4
Partisk valgdækning	2
Redaktionel omtale, skjult reklame	17
Kritik af klagebehandlingen i DR	26
Anden programetik	728
Genudsendelser	54
Egenreklame og spots	43
Tekniske problemer mv.	2242
Generelle kritiske	1670
Programlægning/Programforslag/Rettigheder/Geoblokering	540
Utydelig tale, underlægningsmusik, jingler mv.	172
Faktuel fejl	489
Øvrige	589
Spørgsmål	64
I alt	7574
I alt Kritiske henvendelser (uden spørgsmål)	7510
Ros	323
I alt klager, ris og ros	7897

Tabel 2 – Teknik

Kategorier	
Undertekster	229
TV-produktion	47
Radio-produktion	113
Streaming af radio/TV på alle platforme	516
Browser/dr.dk	57
App's (DRTV, DR Lyd mfl.)	729
Andet teknisk	551
I alt	2242